

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 333/2013-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 19. júna 2013 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti Z., s. r. o., zastúpenej advokátom JUDr. S. J., B., vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom Najvyšším súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. 6 Sžp 6/2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti Z., s. r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. júna 2013 doručená sťažnosť spoločnosti Z., s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaní vedenom Najvyšším súdom Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) pod sp. zn. 6 Sžp 6/2012. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 3. júna 2013.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka bola v zmysle ustanovenia § 250 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku pribratá ako účastníčka do konania o preskúmanie

rozhodnutia H. ú. (ďalej len „hlavný úrad“) sp. zn. 417-882/2010 z 19. apríla 2010, ktoré bolo vedené Krajským súdom v Trnave (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 23 S 17/2010. V tomto konaní sa A. K. (ďalej len „žalobca“) domáhal preskúmania zákonnosti uvedeného rozhodnutia hlavného úradu, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie O. ú. (ďalej len „obvodný úrad“) sp. zn. 36-3329/2009/6 z 26. januára 2010 o tom, že žalobca nie je účastníkom konania začatého na základe žiadosti sťažovateľky o povolenie zmeny dobývacieho ložiska nevyhradeného nerastu na pozemku parc. č. 482/34 v kat. územie Č. Rozsudkom krajského súdu č. k. 23 S 17/2010-187 z 1. decembra 2011 bola žaloba zamietnutá. Na základe odvolania žalobcu uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 6 Sžp 6/2012 z 27. februára 2013 bol rozsudok krajského súdu zrušený a konanie bolo zastavené s tým, že žiadnemu z účastníkov nebola priznaná náhrada trov konania. Uznesenie bolo doručené právnomu zástupcovi sťažovateľky 4. apríla 2013. Najvyšší súd konštatoval, že možnosť, aby po prípadnom rozhodnutí súdu o zrušení rozhodnutia hlavného úradu vstúpil žalobca ako účastník do konania, zanikla krátko po podaní žaloby, pretože správne konanie už bolo 15. novembra 2010 právoplatne skončené. Krajský súd mal preto správne rozhodnúť o zastavení konania. V súvislosti s nepriznaním trov konania najvyšší súd uviedol, že rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. c) v spojení s ustanovením § 246c Občianskeho súdneho poriadku, pričom vzhľadom na okolnosti nezistil dôvod na postup podľa § 146 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku. Bral do úvahy aj to, že rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané 10. novembra 2010, teda krátko po podaní žaloby, a žalobca nemohol zabrániť tomu, aby toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť. Najvyšší súd porušil nepriznaním nároku na náhradu trov konania sťažovateľke čl. 46 ods. 1 ústavy, lebo je jednoznačné, že krajský súd správne rozhodol o podanej žalobe, keď túto zamietol. Žaloba bola totiž podaná v čase, keď ešte správne konanie, v ktorom sa žalobca domáhal účasti, nebolo ukončené a trvalo. Nie je správny názor najvyššieho súdu, ktorý konanie zastavil iba z dôvodu ukončenia správneho konania v čase rozhodovania krajského súdu, lebo ak by rozhodnutie o účasti žalobcu v predmetnom správnom konaní bolo zrušené, bol by to podľa názoru sťažovateľky jednoznačne dôvod na obnovu konania podľa § 62 ods. 1 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov. Žalobca by bol účastníkom skončeného konania a o jeho námietkach by bol povinný správny orgán rozhodnúť. Preto postup krajského súdu, ktorý preskúmal žalobu a meritórne o nej rozhodol, bol v súlade

so zákonom, ako aj ústavnými predpismi. Je totiž zrejmé, že opačným postupom by krajský súd odoprel žalobcovi možnosť konať pred súdom.

Odhliadnuc od uvedeného, názor najvyššieho súdu, podľa ktorého žalobca nemohol zabrániť tomu, aby rozhodnutie správneho orgánu nadobudlo právoplatnosť, a preto nepriznal sťažovateľke náhradu trov konania, považuje táto za nesprávny a rozporný so základným právom na súdnu ochranu. Podanie žaloby bolo výlučne na vôli žalobcu, pričom tento ako dominus litis mohol žalobu ešte pred prvým pojednávaním zobrať späť, čím by minimalizoval vznik trov konania. Napriek tomu na podanej žalobe v celom rozsahu trval, a preto má znášať trovy konania, ktoré dobrovoľne inicioval. Nepriznanie trov konania od žalobcu napriek tomu, že v konaní bol neúspešný, je porušením základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu, keďže v konaní v rámci správneho súdnictva je obligatórne zastupovanie prostredníctvom advokáta, pričom konanie bolo vyvolané výlučne iba z podnetu žalobcu a sťažovateľka vzniku vynaložených trov právneho zastúpenia nemohla zabrániť.

Aj keby sa ústavný súd nestotožnil s uvedeným právnym názorom sťažovateľky týkajúcim sa správnosti postupu krajského súdu a rozhodnutie najvyššieho súdu by považoval v časti zastavenia konania za správne, sťažovateľka poukazuje na skutočnosť, že konanie vedené krajským súdom bolo iniciované výlučne z dôvodu šikanovania sťažovateľky, pričom podaná žaloba bola už od začiatku nedôvodná. Šikanózný charakter žaloby potvrdzuje ten fakt, že trovy právneho zastúpenia priznané v iných už právoplatne skončených konaniach uhradil právny zástupca žalobcov, a nie samotní žalobcovia. To možno podľa názoru sťažovateľky logicky vysvetliť iba tým, že právny zástupca nie je financovaný priamo žalobcami, ale prostredníctvom niekoho iného, pričom je dôvodná domnienka, že ide priamo o obec Č., v katastrálnom území ktorej sťažovateľka vykonáva svoju podnikateľskú činnosť. Súčasná starostka si svoju predvolebnú kampaň založila na zrušení súhlasu obce Č. s rozšírením ťažby sťažovateľky. V takomto prípade by aj žalobca mal niesť dôsledky vyvolané vlastnými úkonmi, a to aj v súvislosti s náhradou trov konania. Podľa názoru sťažovateľky mal najvyšší súd aj v prípade rozhodnutia o zastavení konania posúdiť nárok na náhradu trov v zmysle ustanovenia § 147 v spojení s ustanovením

§ 246c ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, lebo iba takéto rozhodnutie by bolo ústavne konformné a súladné s čl. 46 ods. 1 ústavy.

Sťažovateľka navrhuje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy a dohovoru v konaní vedenom najvyšším súdom pod sp. zn. 6 Sžp 6/2012 s tým, aby bolo uznesenie najvyššieho súdu z 27. februára 2013 zrušené a vec bola vrátená na ďalšie konanie. Požaduje tiež náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 331,15 €.

II.

Z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 6 Sžp 6/2012 z 27. februára 2013 vyplýva, že ním bol zrušený rozsudok krajského súdu č. k. 23 S 17/2010-187 z 1. decembra 2011 a konanie bolo zastavené s tým, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Podľa zistenia najvyššieho súdu z obsahu administratívneho spisu a aj z obsahu vyjadrenia žalobcu vyplýva, že správne konanie o povolení zmeny dobývacieho ložiska nevyhradeného nerastu na pozemku parc. č. 482/34 v kat. území Č. bolo ukončené rozhodnutím hlavného úradu sp. zn. 1414-2140/2010 z 10. novembra 2010, ktoré nadobudlo právoplatnosť 15. novembra 2010. Uvedeným dňom právoplatnosti tohto rozhodnutia ako rozhodnutia, ktorým sa správne konanie právoplatne skončilo, vzniklo žalobcovi ako osobe tvrdiacej, že správny orgán s ním v rozpore so zákonom nekonal ako s účastníkom konania, právo podať v súlade s ustanovením § 250b ods. 2 a 3 Občianskeho súdneho poriadku žalobu a domáhať sa preskúmania jeho zákonnosti, ktoré napokon aj žalobca využil, keď sa pripojil k žalobe proti tomuto rozhodnutiu, o ktorej prebieha konanie na krajskom súde pod sp. zn. 14 S 3/2011. Najvyšší súd nepopiera dôležitosť rozhodnutia správneho orgánu o tom, že niekto je, resp. nie je účastníkom správneho konania, a nepopiera ani právo dotknutého subjektu, aby zákonnosť takéhoto rozhodnutia bola preskúmateľná súdom v správnom súdnictve. Tento postup je však na mieste jedine v prípade, keď rozhodnutie súdu môže reálnym spôsobom ovplyvniť okruh účastníkov správneho konania. V danej veci možnosť, že po prípadnom rozhodnutí súdu o zrušení preskúmaného rozhodnutia hlavného úradu žalobca vstúpi ako účastník do prebiehajúceho správneho konania, zanikla krátko po podaní žaloby 31. mája 2010, pretože správne konanie bolo právoplatne skončené už 15. novembra

2010. Krajský súd o veci rozhodol 1. decembra 2011, teda v čase, keď už neboli naplnené podmienky na to, aby rozhodnutie hlavného úradu nebolo vylúčené z prieskumu v správnom súdnictve. Namiesto meritórneho rozhodnutia mal preto vydať uznesenie, ktorým by konanie z dôvodu podľa § 250d ods. 3 v spojení s § 248 písm. a) Občianskeho súdneho poriadku zastavil, a žalobcu odkázať na postup podľa § 250b ods. 2 a 3 Občianskeho súdneho poriadku. Krajský súd teda nesprávne nevyvodil, že je na mieste konanie zastaviť z už uvedených dôvodov. Preskúmané rozhodnutie sa stalo rozhodnutím, ktoré nemôže byť predmetom preskúmania súdom [§ 221 ods. 1 písm. h) v spojení s § 246c ods. 1 prvou vetou a s § 250d ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku]. Najvyšší súd o trovách konania rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. c) v spojení s ustanovením § 246c ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku tak, že žiadnemu z účastníkov konania náhradu trov konania nepriznal s poukazom na to, že konanie vo veci bolo zastavené, pričom vzhľadom na už uvedené okolnosti nezistil dôvod na postup podľa § 146 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku. Prihliadol tiež na skutočnosť, že rozhodnutie správneho orgánu vo veci bolo vydané 10. novembra 2010, t. j. relatívne krátko po podaní žaloby na krajskom súde, pričom žalobca nemohol zabrániť tomu, aby toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť. Žaloba v posudzovanej veci teda bola podaná v čase, keď preskúmané rozhodnutie bolo spôsobilým predmetom konania v správnom súdnictve, avšak ešte v konaní pred súdom prvého stupňa túto spôsobilosť stratilo, a preto úkony vo veci zo strany žalobcu nemohli viesť k náprave porušenia práv a právom chránených záujmov žalobcu, ku ktorému mohlo dôjsť v konaní pred správnym orgánom.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním

a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Sťažovateľka namieta jednak nesprávnosť výroku uznesenia najvyššieho súdu, ktorým tento zrušil rozsudok krajského súdu a konanie zastavil, ale aj výrok, podľa ktorého žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

Časť sťažnosti, v ktorej sťažovateľka brojí proti zrušeniu rozsudku krajského súdu a zastaveniu konania, treba považovať za podanie zjavne neoprávnenej osoby.

Zo skutkových údajov, ktoré mal ústavný súd k dispozícii, vyplýva, že sťažovateľka nesúhlasila so snahou žalobcu stať sa účastníkom prebiehajúceho správneho konania, ba dokonca považovala tieto pokusy žalobcu za šikanózne. Ak preto došlo, či už k zamietnutiu žaloby žalobcu krajským súdom alebo k zastaveniu konania najvyšším súdom, obe tieto rozhodnutia vo svojej podstate boli v prospech sťažovateľky, pretože v súlade so želaním sťažovateľky neumožnili žalobcovi stať sa účastníkom správneho konania. Týmto spôsobom teda nemohlo dôjsť k porušeniu práv sťažovateľky, čoho si je zrejme i ona vedomá, pretože namieta v tejto súvislosti porušenie práv žalobcu. Podľa názoru sťažovateľky totiž, keby bol najvyšší súd potvrdil rozsudok krajského súdu o zamietnutí žaloby, umožnilo by to žalobcovi požiadať o obnovu medzičasom právoplatne skončeného správneho konania. Sťažovateľka však nie je osobou oprávnenou domáhať sa ochrany práv patriacich žalobcovi. Na základe argumentácie uvedenej sťažovateľkou by sa totiž mohol na ústavný súd obrátiť skôr žalobca.

Časť sťažnosti, v ktorej sťažovateľka brojí proti nepriznaniu náhrady trov konania, treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Keďže došlo k zastaveniu konania, najvyšší súd vychádzal z ustanovenia § 146 ods. 1 písm. c) (v spojení s ustanovením § 246c ods. 1) Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania podľa jeho výsledku, ak konanie bolo zastavené.

Podľa názoru sťažovateľky najvyšší súd mal však postupovať podľa § 146 ods. 2 prvej vety Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého ak niektorý z účastníkov zavinil, že konanie sa muselo zastaviť, je povinný uhradiť jeho trovy. Vzhľadom na tvrdený šikanózný postup žalobcu sa sťažovateľka opiera aj o ustanovenie § 147 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého účastníkovi alebo jeho zástupcovi súd uloží, aby uhradili trovy konania, ktoré by inak neboli vznikli, ak ich spôsobili svojím zavinением, alebo ak tieto trovy vznikli náhodou, ktorá sa im prihodila.

Podľa názoru ústavného súdu odôvodnenie uznesenia najvyššieho súdu vo vzťahu k výroku o nepriznaní náhrady trov konania treba považovať za dostatočné a presvedčivé. Nejde teda o arbitrárne či zjavne neodôvodnené rozhodnutie. Skutočnosť, že sťažovateľka so závermi najvyššieho súdu nesúhlasí, neznamená bez ďalšieho porušenie jej označených práv.

V zásade platí, že v prípade zastavenia konania účastníci nemajú nárok na náhradu trov. Výnimkou je situácia, ak niektorý z účastníkov zavinil, že konanie sa muselo zastaviť. Má sa pritom na mysli zavinenie účastníka konania v procesno-právnom zmysle. Argumenty uvádzané najvyšším súdom smerujú práve k tomuto ustanoveniu, resp. k záveru, že ho nebolo možné aplikovať.

K argumentácii najvyššieho súdu možno dodať ešte dve okolnosti.

Z dôkazov, ktoré mal ústavný súd k dispozícii, nevyplýva, že by sa žalobca v priebehu konania pred všeobecnými súdmi vôbec dozvedel o tom, že správne konanie bolo medzičasom právoplatne ukončené, resp. kedy presne bolo ukončené. So žalobcom sa totiž nenakladalo ako s účastníkom správneho konania, a preto sa oficiálne ani nemohol dozvedieť o skončení správneho konania, prípadne o presnom časovom momente skončenia konania.

Aj keby sa vychádzalo z toho, že žalobca včas získal informáciu o právoplatnom skončení konania, a teda mohol podať žalobu ešte pred meritórnym rozhodnutím o nej vziať späť (ako to tvrdí sťažovateľka), nemožno mu za daných okolností vyčítať, že tak neurobil. Právne posúdenie situácie, ktorá vznikla tým, že správne konanie bolo ukončené

skôr, ako konanie pred všeobecnými súdmi (hoci z logiky veci vyplývalo, že správne orgány vyčkajú na právoplatné rozhodnutie všeobecných súdov o tom, či žalobca má byť alebo nemá byť účastníkom správneho konania), nebolo bez ďalšieho jednoznačné. Dôkazom toho je aj skutočnosť, že aj samotná sťažovateľka je toho názoru, že o žalobe sa malo rozhodnúť meritórne (tak, ako to urobil krajský súd), teda nie zastavením konania (tak, ako to urobil najvyšší súd).

V súvislosti s tvrdením sťažovateľky, podľa ktorého v jej prípade bolo advokátske zastúpenie povinné, treba uviesť, že z ustanovenia § 250a Občianskeho súdneho poriadku je zrejmé, že povinne musí byť zastúpený iba žalobca. Sťažovateľka však v konaní nemala postavenie žalobcu, a preto námietka nie je dôvodná.

Nenáležitý je aj odkaz na ustanovenie § 147 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, keďže v tomto ustanovení sa majú na mysli odlišné procesné situácie, než z akých sťažovateľka vychádza.

Napokon v súvislosti s námietkou sťažovateľky, podľa ktorej bola žaloba prejavom šikany v záujme obce Č., treba uviesť, že z predložených dôkazov tvrdená skutočnosť nevyplýva. Ide iba o tvrdenie, resp. názor sťažovateľky.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. júna 2013